

СПЕЦІАЛЬНИЙ ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАКОНОДАВЧОГО ОФОРМЛЕННЯ

Метою статті є визначення доцільності віднесення Державного бюро розслідувань до центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, а також обґрунтування можливості його виведення із системи органів виконавчої влади і надання йому спеціального правового статусу. Аналізуються ліберальний та радикальний підходи до удосконалення правового статусу Державного бюро розслідувань, визначаються їх сильні та слабкі сторони. Наводяться аргументи на користь доцільності виведення Державного бюро розслідувань із системи органів виконавчої влади і надання йому статусу незалежного правоохоронного органу. Обґрунтовується необхідність внесення змін і доповнень до чинного законодавства, пов'язаних із реалізацією такого підходу. Визначено, що основна діяльність ДБР зосереджується довкола виявлення та розслідування злочинів вищих посадових осіб органів виконавчої влади, де фіксується найбільша кількість зловживань та найвищий рівень корупції. Наголошено на недоцільності ДБР залишатись у системі органів виконавчої влади, оскільки з часом можуть виникнути сумніви в його об'єктивності, незалежності та неупередженості, особливо в питаннях притягнення до відповідальності найвищих керівників органів виконавчої влади. Зроблено висновок, що контроль за діяльністю ДБР має здійснювати не лише ВРУ, але й Президент України. Що стосується Кабміну, то, враховуючи виведення ДБР із системи органів виконавчої влади, недоцільне наділення його контрольними повноваженнями. З метою практичної реалізації зроблених нами вище висновків необхідно внести деякі зміни в ч. 1 ст. 23 Закону, доповнивши її новими абзацами такого змісту: «Контроль за діяльністю ДБР здійснюється Президентом України та комітетом ВРУ, до предмета відання якого належать питання законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності. На вимогу Президента України, а також на вимогу комітету ВРУ, до предмета відання якого належать питання законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, ДБР подає відомості про основні питання своєї діяльності, а також про випадки порушення чинного законодавства, прав і свобод громадян. Директор ДБР несе персональну відповідальність за своєчасність, об'єктивність і повноту поданої інформації».

Ключові слова: Державне бюро розслідувань, державний правоохоронний орган, підзвітність, підконтрольність, підпорядкованість, правовий статус, система органів виконавчої влади, центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом.

The purpose of the article is to determine the expediency of the State Bureau of Investigation to be assigned to the central executive bodies with special status, as well as to justify the possibility of its removal from the system of executive authorities and to give it a special legal status. Liberal and radical approaches to improving the legal status of the State Bureau of Investigation are analyzed and their strengths and weaknesses identified. The arguments in favor of expelling the State Bureau of Investigation from the system of executive authorities and giving it the status of an independent law enforcement agency are presented. The necessity to amend existing legislation related to implementation of this approach is justified. It is determined that the main activity of the SBI is focused around the detection and investigation of crimes by top officials of the executive power, where the highest number of abuses and the highest level of corruption are recorded. It is

emphasized that the SBI is inappropriate to remain in the executive branch of the system, as over time there may be doubts about its objectivity, independence and impartiality, especially when it comes to holding senior executives accountable.

It is concluded that not only the VRU but also the President of Ukraine should control the activity of the SBI. With regard to the Cabinet of Ministers, given the withdrawal of the SBI from the system of executive authorities, it is inappropriate to confer its controlling powers. In order to put this conclusion into practice, we need to make some changes to Part 1 of Art. 23 of the Law, supplementing it with new paragraphs as follows: "Control over the activity of the SBI shall be exercised by the President of Ukraine and the Verkhovna Rada Committee, the subject of which shall be the legislative support of law enforcement activities. At the request of the President of Ukraine, as well as at the request of the Verkhovna Rada Committee, whose subject matter is related to the issues of legislative support of law enforcement activities, the SBI provides information on the main issues of its activity, as well as on cases of violation of current legislation, rights and freedoms of citizens. The SBI Director is personally responsible for the timeliness, objectivity and completeness of the information provided".

Key words: *State Bureau of Investigation, state law enforcement agency, accountability, subordination, legal status, system of executive bodies, central executive authority with special status.*

Актуальність теми. Державне бюро розслідувань (далі – ДБР) пройшло досить тривалий і суперечливий шлях свого становлення. Довкола питання його адміністративно-правового статусу не вшухали політичні суперечки та наукові дискусії. Розглядалися найрізноманітніші варіанти як організаційної побудови ДБР, так і його підпорядкованості. І лише з прийняттям 12.11.2015 р. Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (далі – Закон) це питання нарешті отримало своє офіційне роз’яснення. Зокрема, ст. 1 Закону визначає ДБР як «центральный орган виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції» [1]. І хоча, на перший погляд, наведене формулювання є чітким, лаконічним і таким, що загалом відображає загальноприйняті уявлення про призначення ДБР, однак воно не розв’язує всі політичні та наукові суперечки щодо його особливого правового становища, а також місця, яке йому відводиться в національній системі правоохоронних органів. Що ж стосується рішення законодавця віднести ДБР до системи центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ) зі спеціальним статусом, то воно викликало цілу хвилю критики як у наукових колах, так і серед політичних експертів. При цьому практично всі вони одностайні у тому, що законодавче закріплення такої моделі функціонування ДБР не відповідає ані Конституції України, ані іншим законодавчим актам, які регулюють діяльність органів виконавчої влади. У зв’язку з цим цілком логічно виникає питання: у чому ж саме проявляється така невідповідність? Нижче спробуємо дати на нього розгорнуту та обґрунтовану відповідь.

Отже, **метою цієї наукової статті** є визначення доцільності віднесення ДБР до центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, а також обґрунтування можливості його виведення із системи органів виконавчої влади і надання йому спеціального правового статусу.

Виклад основного матеріалу. Законодавець, створюючи ДБР як орган, який веде боротьбу з корупцією та злочинністю найвищих посадових осіб держави, наділив його спеціальним правовим статусом, віднісши до особливої групи ЦОВВ. Однак, прагнучи забезпечити максимальну незалежність ДБР від незаконного тиску та втручання, він передбачив для нього надзвичайно широкі гарантії та цілу низку винятків із загального порядку організації його діяльності. Такі гарантії і винятки, з одного боку, забезпечують об’єктивність та неупередженість роботи ДБР, однак з іншого – ставлять під сумнів конституційність і законність його роботи загалом.

Складність та суперечливий характер законодавчо закріпленої моделі адміністративно-правового статусу ДБР одразу ж стали причиною виникнення гострих дискусій як у політичних, так і в наукових колах. Так, ще на етапі законопроектної роботи експерти неодноразово вказували на неконституційність окремих положень майбутнього Закону, в тому числі на неправомірність надання ДБР спеціального статусу. Зокрема, цілком справедливо наголошувалось, що «Конституція України не передбачає існування в державному механізмі органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, які виконували б відповідні функції за межами системи органів виконавчої влади» [2, с. 88]. У процесі створення ДБР і комплектування його висококваліфікованими кадрами, а також у процесі фактичного виконання покладених на нього повноважень проявилась

ще ціла низка законодавчих прогалин і суперечностей, які могли би повністю «паралізувати» роботу ДБР, а тому були тимчасово вирішені в так званому «ручному режимі», тобто без внесення необхідних змін і доповнень до чинного законодавства.

Звісно, подібні методи врегулювання проблемних питань негативно позначились на репутації новоствореного органу, були критично оцінені міжнародними експертами та стали підґрунтям для виникнення сумнівів у об'єктивності та неупередженості його роботи. Крім того, як зазначають деякі науковці, «невизначеність статусу ДБР, а також положення Закону, які містять суперечності або допускають їх подвійне тлумачення» і в майбутньому можуть «перешкоджати продуктивній діяльності ДБР», «привести до його неефективного функціонування та відсутності результатів у протидії злочинам, які віднесені до його компетенції» [2, с. 90].

Повною мірою усвідомлюючи такі ризики, новообраний Президент України та ВРУ нового скликання оголосили пріоритетною проблему суперечності, неузгодженості та неконституційності нормативно-правових актів, які визначають загальні засади організації та діяльності ДБР (і насамперед Закону України «Про Державне бюро розслідувань»), і невідкладно приступили до її розв'язання. Так, за дорученням Президента України було підготовлено відразу кілька законопроектів про внесення змін і доповнень до Конституції України та до Закону України «Про Державне бюро розслідувань». Своєю чергою в науковій літературі та в політичних колах почали висловлюватись критичні погляди на їх зміст та обґрунтовуватись різноманітні альтернативні підходи до вирішення цієї проблеми.

Вивчення та узагальнення всіх запропонованих варіантів дало змогу нам визначити *два найбільш перспективні та найбільш поширені на тепер шляхи удосконалення законодавчо закріпленої моделі адміністративно-правового статусу ДБР.*

Перший з них – ліберальний, що передбачає залишення ДБР у системі ЦОБВ зі спеціальним статусом. Більшість науковців, які відстоюють саме такий підхід, не наполягають на внесенні кардинальних змін і доповнень до чинного законодавства. На їхню думку, основна проблема криється у невідлому формулюванні визначення ДБР, що міститься в ст. 1 Закону, яке потребує деяких корегувань і незначних редакційних уточнень. Так, наприклад, Н.С. Андрійченко, О.В. Ільченко, А.О. Хонько, Л.В. Бернацька та деякі інші науковці зазначають, що в нормативно-правових актах, які затверджують правовий статус інших ЦОБВ зі спеціальним статусом, спеціальний статус цих інститутів закріплюється саме в перших статтях таких актів, тоді як у Законі України «Про Державне бюро розслідувань» про спеціальний статус ДБР згадується лише в п. 2 ч. 1 ст. 4 у рамках характеристики основних гарантій його діяльності, що ставить під сумнів його приналежність до ЦОБВ зі спеціальним статусом [2, с. 89; 3; 4, с. 220].

Аналіз ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», ч. 1 ст. 1 Закону «Про Фонд державного майна України», п. 1 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України», ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», ч. 1 ст. 4 Закону України «Про запобігання корупції», а також ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» свідчить про обґрунтованість наведених вище аргументів. У зв'язку з викладеним вважаємо, *що з метою уникнення двозначності в розумінні адміністративно-правового статусу ДБР вказівка на його спеціальний статус має бути закріплена безпосередньо у визначенні ДБР, тобто в ст. 1 Закону.*

Однак не всі прихильники зазначеного підходу обмежуються удосконаленням лише дефініції ДБР. Так, наприклад, фахівці Головного науково-експертного управління ще на етапі розгляду проекту Закону України «Про Державне бюро розслідувань» вказували на необхідність внесення змін до Конституції України, які передбачили б «існування в системі органів державної влади не тільки таких державних органів зі спеціальним статусом, як ЦВК, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, Антимонопольний комітет України, але й органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, таких як ДБР» [5]. Додатково пропонувалось також конкретизувати засади взаємодії ДБР з Кабміном [5], у законодавчому порядку визначити критерії виділення ЦОБВ зі спеціальним статусом з-поміж інших ЦОБВ [6, с. 7], а також чітко прописати порядок їх реорганізації та ліквідації [7, с. 132].

Очевидно, що в наведених вище пропозиціях є раціональне підґрунтя. Однак, на нашу думку, до удосконалення законодавчого забезпечення організації діяльності ДБР необхідно підходити більш радикально, як це пропонують прихильники другого підходу.

Другий підхід – радикальний, що передбачає виведення ДБР не лише із системи ЦОБВ зі спеціальним статусом, але й із системи органів виконавчої влади загалом і надання йому

особливого статусу. Останнім часом зазначений підхід набуває все більшої популярності як серед науковців, так і серед політичних експертів. На його користь наводяться різноманітні аргументи. Однак всі вони в кінцевому рахунку зводяться до того, що ДБР має специфічну сферу повноважень, а основна мета його діяльності зводиться до «боротьби зі зловживаннями саме в системі виконавчої влади, включаючи її найвищі ешелони» [8, с. 8].

До речі, саме такий підхід лежить в основі підготовленого і внесеного на розгляд за ініціативою Президента України проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань» № 2116 від 10.09.2019 р. [9] (далі – законопроект № 2116). Серед іншого цей законопроект передбачає зміну правового статусу ДБР, який замість «центрального органу виконавчої влади» має стати «державним правоохоронним органом», а також усунення ще цілої низки проблемних аспектів правового, структурно-організаційного, процедурного та кадрового характеру, виявлених за час його діяльності.

Водночас варто зауважити, що ідея виведення ДБР із системи органів виконавчої влади натеper неоднозначно сприймається політиками та експертами. Так, наприклад, фахівці Головного юридичного управління у своєму висновку на законопроект № 2116 вказали на відсутність конституційних підстав для фактичного виведення ДБР із системи органів виконавчої влади. На їхню думку, такий крок суперечитиме: по-перше, п. 7 ст. 116 Конституції України, згідно з яким Кабмін здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю; по-друге, п. 9-1 ст. 116 Конституції України, за яким Кабмін для виконання своїх конституційних повноважень утворює, реорганізовує та ліквідує відповідно до закону міністерства та інші центральні органи виконавчої влади [10]. Схожі аргументи у своєму Висновку висловлює також Головне науково-експертне управління [11].

Під час обговорення законопроекту № 2116 своє негативне ставлення щодо виведення ДБР із системи органів виконавчої влади висловили також деякі народні депутати України. Так, наприклад, А.А. Кожем'якін вказав на відсутність у законопроекті належного обґрунтування необхідності зміни статусу ДБР; М.Л. Княжицький, посилаючись на рішення КСУ № 5 рп/2019, згідно з яким «кожний орган державної влади має належати до однієї з гілок влади (законодавчої, виконавчої чи судової) або мати особливий статус, окремо визначений Основним Законом України», наголосив на тому, що ДБР натеper не має такого особливого статусу, а тому він може бути створений виключно як орган виконавчої або судової влади; А.В. Пузійчук навіть приклад Національної поліції, що координується МВС України, тобто повноцінно входить до системи органів виконавчої влади, і цей статус жодним чином не забороняє їй виконувати правоохоронні функції [12].

Детально дослідивши аргументи прихильників наведених вище підходів, визначивши їх сильні та слабкі сторони, а також проаналізувавши чинне законодавство та вивчивши позицію КСУ щодо вирішення схожих питань, ми можемо обґрунтувати власну точку зору щодо правового статусу ДБР. На нашу думку, **ДБР необхідно вивести із системи органів виконавчої влади і надати йому статус незалежного правоохоронного органу**. Нижче наведемо *основні аргументи на користь такого висновку*, а також дамо відповідь на зауваження, які були висловлені противниками радикального підходу.

По-перше, як показує практика роботи ДБР, натеper основна його діяльність зосереджується довкола виявлення та розслідування злочинів вищих посадових осіб органів виконавчої влади. Саме в цій сфері фіксується найбільша кількість зловживань та найвищий рівень корупції. Однак, якщо ДБР продовжуватиме залишатись у системі органів виконавчої влади, з часом можуть виникнути сумніви в його об'єктивності, незалежності та неупередженості, особливо в питаннях притягнення до відповідальності найвищих керівників органів виконавчої влади.

По-друге, той факт, що згідно з п. 7 ст. 116 Конституції України саме Кабмін «здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю» [13] не слід розглядати як заперечення можливості наділення правоохоронними повноваженнями інших органів держави. Таким органом є, наприклад, СБУ, на яку покладається забезпечення державної безпеки України. Прокуратура теж не входить до системи органів виконавчої влади і є самостійним державним органом, водночас саме від неї до ДБР перейшла більшість повноважень щодо здійснення досудового розслідування в окремих кримінальних провадженнях.

По-третє, в Конституції України натеper справді окремо не визначено особливий правовий статус ДБР, що унеможливило його створення поза межами однієї з трьох гілок влади

(законодавчої, виконавчої чи судової). Однак такий недолік може бути усунутий шляхом внесення відповідних змін і доповнень до Основного Закону. До речі, певна робота в цьому напрямі уже проводиться. Так, 29.08.2019 р. Президентом України було внесено на розгляд ВРУ ще один проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, НАБУ, призначати на посади та звільняти з посад Директора НАБУ і Директора ДБР)» [14] (далі – законопроект № 1014), який нині направлений до КСУ для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Серед іншого цей законопроект передбачає доповнення ст. 106 Конституції України новим пунктом 11-1, що передбачає наділення Президента України повноваженнями призначати на посаду та звільняти з посади у порядку, визначеному законом України, Директора ДБР. Незважаючи на деякі системні недоліки, ми вважаємо, що законопроект № 1014 у разі його прийняття усуне наявні прогалини в законодавчому регулюванні організації діяльності ДБР, а також стане підґрунтям для виведення ДБР із системи органів виконавчої влади.

Таким чином, підсумовуючи викладене вище, ми можемо зробити такий узагальнюючий висновок: *забезпечення належного функціонування ДБР вимагає його негайного виведення із системи органів виконавчої влади і надання йому статусу незалежного правоохоронного органу. Такий крок не лише підвищить ефективність функціонування ДБР, забезпечить достатній рівень його самостійності, об'єктивності та незалежності, але й гарантуватиме захист від незаконного тиску і втручання в його роботу.*

Водночас реалізація запропонованого нами підходу передбачає необхідність внесення цілої низки змін і доповнень до Конституції України та чинного законодавства. На жаль, обмежений обсяг цієї статті не дає змогу розглянути всі проблемні аспекти, а тому пропонуємо зупинитись лише на головних проблемах, які потребують першочергового розв'язання.

Насамперед необхідно *внести зміни і доповнення до Конституції України*, без ухвалення яких будь-які спроби кардинального оновлення адміністративно-правового статусу ДБР будуть марними. Річ у тім, що КСУ у своєму рішенні № 5 рп/2019 чітко та однозначно наголосив, що «кожний орган державної влади має належати до однієї з гілок влади (законодавчої, виконавчої чи судової) або мати особливий статус, окремо визначений Основним Законом України» [15]. На нашу думку, найбільш оптимальний шлях реалізації зазначеної вимоги визначений у законопроекті № 1014, що передбачає розширення конституційних повноважень Президента України за рахунок надання йому права призначати директора ДБР.

Водночас у загальній позитивній оцінці законопроекту деякі його положення, на нашу думку, потребують уточнення і розширення. По-перше, ми пропонуємо позбавити Кабмін права утворювати ДБР і передати це право Президенту України. Це цілком логічний крок, який зумовлений виведенням ДБР із системи органів виконавчої влади. Крім того, запровадження саме такого порядку передбачено для інших правоохоронних органів, зокрема НАБУ. По-друге, на конституційному рівні необхідно обмежити право Президента України призначати на посаду директора ДБР виключно за результатами конкурсу. Таке обмеження, на нашу думку, суттєво підвищить рівень незалежності очільника ДБР, а також мінімізує ризики зловживань з боку глави держави.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, пропонуємо доповнити ч. 1 ст. 106 Конституції України п. 14-1 такого змісту: «14-1) утворює відповідно до закону Державне бюро розслідувань, призначає на посаду за результатами конкурсу та звільняє з посади у порядку, визначеному законом, Директора Державного бюро розслідувань». Одночасно необхідно внести відповідні зміни і доповнення до Закону України «Про Державне бюро розслідувань»: по-перше, виключити із Закону ч. 2 ст. 2; по-друге, ч. 1 ст. 11 Закону викласти в такій редакції: «Директор Державного бюро розслідувань призначається на посаду Президентом України відповідно до подання комісії з проведення конкурсу (далі – Конкурсна комісія) на зайняття посади Директора Державного бюро розслідувань ...» і далі по тексту.

Не менш актуальним є *закріплення оновленого адміністративно-правового статусу ДБР у Законі України «Про Державне бюро розслідувань»*. З цієї метою ми пропонуємо внести зміни до ч. 1 ст. 1 Закону, виклавши її в такій редакції: «1. Державне бюро розслідувань є державним правоохоронним органом зі спеціальним статусом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття злочинів, віднесених до його підслідності, а також протидія корупції».

У запропонованому нами визначенні ДБР, на відміну від його чинної редакції, по-перше, підкреслюється самостійність і незалежність ДБР від виконавчої гілки влади; по-друге, наголошується

на приналежності ДБР до системи державних правоохоронних органів; по-третє, прямо вказується на спеціальний статус ДБР, який гарантує його незалежність і самостійність; по-четверте, уточнюється компетенція ДБР та сфера його повноважень.

Зміна адміністративно-правового статусу ДБР цілком логічно передбачає *необхідність перегляду законодавчих засад його підзвітності, підконтрольності та підпорядкованості*. Як нами було встановлено, наявний натеper порядок здійснення контролю і нагляду за діяльністю ДБР характеризується цілою низкою прогалин і недоліків. З метою їх усунення, а також встановлення чітких і зрозумілих для широкого загалу рамок підзвітності, підконтрольності та підпорядкованості ДБР, які б урахували його оновлений правовий статус і гарантували б достатній рівень його незалежності та відповідальності, пропонуємо внести цілу низку змін і доповнень до Закону.

По-перше, в законодавчому порядку необхідно чітко визначити орган, який буде спрямовувати і координувати діяльність ДБР. На нашу думку, цю функцію має виконувати Президент України. З метою реалізації такої пропозиції необхідно внести зміни до ст. 1 Закону, доповнивши її ч. 2 такого змісту: «Діяльність Державного бюро розслідувань спрямовується і координується Президентом України». Одразу ж зауважимо, що така пропозиція цілком узгоджується з оновленим статусом ДБР як самостійного правоохоронного органу, а також не впливає на рівень його незалежності і самостійності. Адже ДБР лише «координується та спрямовується» Президентом України, а не «підпорядковується» йому, як наприклад, СБУ.

По-друге, деяких редакційних уточнень потребує назва ст. 23 Закону, оскільки вона регулює не лише питання контролю за діяльністю ДБР, але й визначає загальні засади його підзвітності. На нашу думку, назву вказаної статті необхідно викласти в такій редакції: «Стаття 23. Підзвітність і підконтрольність Державного бюро розслідувань».

По-третє, ч. 1 ст. 23 Закону необхідно привести у відповідність до чинного законодавства, оскільки нині вона містить посилання на закон, який уже втратив чинність. Ми пропонуємо викласти її в такій редакції: «1. Контроль за діяльністю ДБР здійснюється в порядку, визначеному Конституцією України, Законом України «Про Національну безпеку України», цим та іншими законами України».

По-четверте, необхідно переглянути загальні засади здійснення контролю за діяльністю ДБР. На нашу думку, такий контроль має здійснювати не лише ВРУ, але й Президент України. Що стосується Кабміну, то, враховуючи виведення ДБР із системи органів виконавчої влади, вважаємо недоцільним наділення його контрольними повноваженнями. З метою практичної реалізації зроблених нами вище висновків необхідно внести деякі зміни до ч. 1 ст. 23 Закону, доповнивши її новими абзацами такого змісту: «Контроль за діяльністю ДБР здійснюється Президентом України та комітетом ВРУ, до предмета відання якого належать питання законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності. На вимогу Президента України, а також на вимогу комітету ВРУ, до предмета відання якого належать питання законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, ДБР подає відомості про основні питання своєї діяльності, а також про випадки порушення чинного законодавства, прав і свобод громадян. Директор ДБР несе персональну відповідальність за своєчасність, об'єктивність і повноту поданої інформації».

По-п'яте, у законодавчому порядку необхідно окреслити загальні засади здійснення нагляду за діяльністю ДБР. Нагадаємо, що чинна редакція Закону не містить спеціальної норми, яка б регулювала це питання. На нашу думку, нагляд за додержанням законності у діяльності ДБР має бути покладено на прокуратуру, адже саме вона згідно з п. 2 ч. 1 ст. 131-1 Конституції України здійснює «організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку» [14].

Вище нами було окреслено далеко не всі прогалини, недоліки та суперечності адміністративно-правового регулювання організації діяльності ДБР. Однак сподіваємось, що запропоновані нами зміни стануть першим кроком на шляху до забезпечення системності, повноти, чіткості та несуперечливості основних законодавчих положень, які закріплюють оновлений статус ДБР як самостійного правоохоронного органу, наділеного спеціальним статусом.

Список використаних джерел:

1. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листопада 2015 року. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016, № 6, ст. 55.
2. Бернацька Л.В. Проблемні питання правового статусу Державного бюро розслідувань. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Державне бюро розслідувань: на

шляху розбудови» (16 червня 2018 року, м. Одеса). Одеса : «Юридична література», 2018, 432 с. С. 88–90.

3. Андрийченко Н.С., Ильченко О.В. Актуальні питання створення та діяльності ДБР України. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/41635/1/andriuchenko.pdf>.

4. Хонько А.О. Статус Державного бюро розслідувань: конституційні проблеми визначення. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови» (16 червня 2018 року, м. Одеса). Одеса : «Юридична література», 2018, 432 с. С. 218–221.

5. Висновок Головного науково-експертного управління від 14.05.2014 до проєкту Закону України «Про державне бюро розслідувань» від 1.08.2013 р. № 3042. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47988.

6. Совгіря О. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади»: перспективи вдосконалення змісту. *Юридичний вісник України*. 2011. № 17(825). С. 7.

7. Ващенко Ю.В. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом: проблеми правової природи та перспективи реформування. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 3(9). Ювілейний. С. 122–141.

8. Полянський Ю.Є. Актуальні проблеми застосування Закону України «Про Державне бюро розслідувань». Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови» (16 червня 2018 року, м. Одеса). Одеса : «Юридична література», 2018, 432 с. С. 8–10.

9. Про внесення змін до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань : проєкт Закону України № 2116 від 10.09.2019.

10. Зауваження Головного юридичного управління до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань» (реєстр. № 2116) від 14.11.2019 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66781.

11. Висновок Головного науково-експертного управління на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань» від 30.09.2019 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66781.

12. Порівняльна таблиця до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань», підготовлена до другого читання, від 14.11.2019 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66781.

13. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1996, № 30, ст. 14.

14. Проєкт Закону «Про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань» № 1014 від 29.08.2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66250.

15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) ч. 1 статті 1, п. 2 ч. 1 статті 4, ч. 1, абз. 1, 2, ч. 2 статті 5, абз. 2, 3, 4, 5, 39, 40 ч. 3, ч. 6 статті 8 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (справа про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг) від 13 червня 2019 року № 5-п/2019.